

فرارو

رمز گشایی از سفر رئیس جمهور آمریکا به خاور میانه

رد پای بر جام در سفر بایدن به عربستان

سیاست کاخ سفید در دوران جو بایدن چندان در مدار رضایت عربستان قرار نداشت و اکنون یکی از دلایل اعلامی مقامات کاخ سفید در مورد سفر بایدن به عربستان، بهیود روابط میان واشنگتن و ریاض اعلام شده است. تحولات منطقه‌ای و جنگ روسیه و اوکراین، تحریم روسیه و شرایط بازار نفت موجب شده تا بایدن در سفر به عربستان تلاش کند تا ریاض را برای افزایش تولید نفت متقاعد و بازی تازهای را به نفع واشنگتن رقم بزند. نباید از نظر دور داشت که آمریکایی‌ها در آستانه انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره قرار دارند و حزب دموکرات قصد دارد تا کارنامه موفقی را از مسائل خارجی در انتخابات ارائه کند. بنابراین فروش تسلیحات نظامی است می‌عربستان از جمله اهداف دیگری است که به‌نظر می‌رسد در سفر بایدن به این کشور دنبال می‌شود؛ زیرا معامله با سلاطین نفتی که خریدار سلاح هستند می‌تواند درآمدهای خوبی برای آمریکا به ارمغان بیاورد؛ تجربه‌ای که ترامپ نیز آن را آزمود و در زمان انتخابات از آن بهره برد. اما در این میان روابط ایران و عربستان و نگاه واشنگتن به بهیود این روابط و تسهیل شرایط برای عادی‌سازی روابط میان عربستان و اسرائیل جایگاه ویژه‌ای در برنامه سفر بایدن دارد. این نکته که ولیعهد عربستان خواهان جانشینی است می‌خواهد زمینه‌های جانشینی خود را با حمایت آمریکا فراهم کند، یکی از دلایل پذیرش این سفر از سوی عربستان است که نشان می‌دهد آمریکایی‌ها پشتیبان وی در مساله پادشاهی عربستان هستند.

رد پای مذاکرات بر جامی در سفر بایدن به عربستان

در این میان بسیاری بر این باورند که بایدن طی این سفر بنا دارد تا مقامات ریاض را متقاعد کند که توافق با ایران در ضدیت با عربستان نیست. این گروه بر این باورند که این سفر به مذاکرات میان ایران و آمریکا و ایران و عربستان ارتباطی نداشته و بایدن به‌واسطه حل مسائل داخلی در کشورش برنامه این سفر را ترتیب داده است. علاءالدین بروجردی، رئیس پیشین کمیسون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در این‌باره می‌گوید: بایدن به‌لحاظ مسائل داخلی کشورش نیاز دارد تا چنین سفرهایی را در منطقه انجام دهد؛ اما تصور نمی‌کنم ارتباط مستقیمی با رویه مذاکره داشته باشد. شاید هم بایدن ترجیح می‌دهد بعد از انجام این سفر و دریافت نقطه‌نظرات کشورهای منطقه، دستور نهایی‌شدن مذاکره یا توافق را صادر کند.

نقشه بایدن برای خاور میانه

بسیاری دیگر نیز بر این باورند که بایدن به‌دنبال پیشدستی برای شرایطی است که گفت‌وگوهای برجامی به نتیجه نرسد. ریچارد هاس، رئیس شورای روابط خارجی آمریکا در مقاله‌ای در این‌باره نوشت: «ایالات متحده و عربستان سعودی نگرانی‌های فزاینده‌ای در مورد تضمین‌های امنیتی هسته‌ای و موشکی ایران و همچنین حمایت این کشور از گروه‌هایی در یمن، سوریه و لبنان دارند. این یک مثال کلاسیک است از دشمن دشمن من دوست من است. اگر طبق پیش‌بینی، تلاش‌های دیپلماتیک برای بازگردانی توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ با ایران یا تلاش برای جلوگیری از دستیابی این کشور به سلاح هسته‌ای در مدتی کوتاه یا بدون هشدار، شکست بخورد، همکاری بین آمریکا و عربستان بسیار ضروری خواهد بود.» گزارش‌ها حکایت از آن دارد که بایدن می‌خواهد در مورد تضمین‌های امنیتی گسترده - از جمله چتر دفاع هوایی - با دولت عربستان مذاکره کند؛ موضوعی که درگیری ایالات متحده در خاورمیانه را عمیق‌تر می‌کند و مذاکرات هسته‌ای ایران را بیشتر تحت فشار قرار می‌دهد. به‌علاوه ۱۳ خرداد ۱۴۰۱ بود که روزنامه جروزالم‌پست از توافق عربستان سعودی و اسرائیل بر سر موضوع دو جزیره استراتژیک تیران و صنافیر خبر داده بود. قرار است حاکمیت جزیره استراتژیک تیران و صنافیر در دریای سرخ از مصر به عربستان سعودی منتقل شود و در مقابل عربستان سعودی به خطوط هوایی اسرائیل اجازه پرواز بر فراز حریم هوایی این کشور را بدهد.

پیامی ضدبرجامی

در این شرایط برخی نیز این سفر را حامل پیامی ضدبرجامی می‌دانند. از جمله حشمت‌ا... فلاح پشیما، نماینده پیشین مجلس و تحلیلگر مسائل سیاست خارجی می‌گوید: این سفر را مثبت ارزیابی نمی‌کنم؛ چون تابه‌حال سیاست دولت آمریکا آن بود که موضوع برجام را جدا از تعهدات و روابط منطقه‌ای‌اش ببیند؛ اما سفر بایدن به عربستان و تلاش او برای پیوند برخی کشورهای عربی با رژیم صهیونیستی بیش از هر چیز ساختاری ضدبرجامی دارد که بیشتر مواضع طرفین ایران و آمریکا را از هم دور خواهد کرد؛ به‌طوری‌که می‌توان گفت سراسیمگی برجام ادامه پیدا خواهد کرد. این استاد دانشگاه اظهار کرد: این انتظار بود که وقتی میز مذاکره مفتوح شود، امکان صحبت نزدیک‌تر و صریح‌تر ایران و آمریکا باهم فراهم می‌شود.

انحراف در مذاکرات ایران و عربستان؟

در این میان نباید فراموش کرد که هزنه‌های تنش برای ایران و عربستان در طول سال‌های گذشته انقدر سنگین و گران تمام شده که طرفین به رفع تنش و پایان‌دادن به آن حداقل در شکل کنونی، مجاب شده‌اند؛ اما برخی تأکید دارند که این سفر به‌احتمال بسیار مذاکرات ایران و عربستان و از سرگیری روابط میان دو طرف را از مسیر رویه‌جویی خود منحرف خواهد کرد. واضح است که راه‌اندازی محور دفاعی جدید آمریکایی - عربی - عبری موضوعی نیست که مورد قبول ایران باشد؛ بلکه نمکی است که آمریکا بر روی زخم‌های قدیمی دو طرف می‌پاشد. چتر دفاع هوایی ایالات متحده و اسرائیل بر روی متحدان عرب، در عوض ترویج تنش‌زدایی بین ریاض و تهران، رقابت میان دو طرف را تشدید کرده و تنش‌ها در خاورمیانه را افزایش می‌دهد. اکنون بسیاری از کارشناسان و تحلیلگران سیاسی بر این باورند اگر برآیند این سفر، به‌وجودآمدن جبهه متحد ایالات متحده، اعراب و اسرائیل باشد، ایران به‌احتمال زیاد به‌دنبال افزایش اهرم فشار خود از طریق گسترش برنامه هسته‌ای خواهد بود.

سید جلال ساداتیان در گفت وگوبا

«آرمان ملی» مطرح کرد:

مذاکرات هسته‌ای

به بن بست

رسیده است

کار بر جام تمام شده است

باید رودر بایستی باروسیه را در مذاکرات کنار گذاشت

دولت روحانی و اواما از ابتدا برای توافق آمده بودند

مسائل بیرونی در سر نوشت بر جام تأثیر منفی گذاشته است

آرمان ملی - احسان انصاری: پس از ۳ماه توقف در مذاکرات هسته‌ای، ایران و کشورهای غربی با سفرهای دیپلماتیکی که صورت گرفت و رایزنی‌هایی که انجام شد قرار شد طرفین در دوحه مذاکرات را ادامه بدهند. این در حالی است که پس از پایان مذاکرات دوحه مقامات آمریکایی از محتوای مذاکرات ابر از رضایت نکرده‌ند و عنوان کردند ایران همچنان روی مطالبات حداکثری خود پافشاری می‌کند و موضوعاتی را مطرح می‌کند که خارج از چارچوب برجام است. با توجه به شرایط موجود به نظر می‌رسد برجام بیش از همیشه به نقطه بن بست نزدیک شده است و کار برای ادامه مذاکرات سخت خواهد شد. «آرمان ملی» برای بررسی و تحلیل آخرین تحولات پیرامون مذاکرات هسته‌ای با سید جلال ساداتیان گفت‌وگو کرده است. ساداتیان معتقد است: «طرفین مذاکره به یک بن‌بست رسیده‌اند. از یک طرف آمریکا عنوان می‌کند ایران طرحی برای پیشبرد برجام ندارد و آنچه مطرح می‌کند خارج از حوزه برجام است. این در حالی است که ایران آنچه مطرح می‌کند تنها در چارچوب برجام است. مفهوم دیدگاه‌های مقامات آمریکایی این است که ایران که حاضر نشده درباره نفوذش در منطقه و قدرت موشکی خود مذاکره کند و عنوان کرده خارج از برجام و درباره موضوعات دیگر مذاکره نمی‌کند. در نتیجه در شرایط کنونی برجام در بن‌بست قرار گرفته است.» در ادامه حاصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

شود. در چنین فضایی بود که مذاکرات دوحه شکل گرفت و طرفین به مذاکره باهم پرداختند. اینکه چرا این مذاکرات به نتیجه نرسید و چه عواملی در به نتیجه نرسیدن آن نقش داشتند موضوعی است که نیاز به بررسی بیشتر دارد. در شرایطی که مذاکرات به بن‌بست رسید در پشت پرده تلاش‌هایی برای به نتیجه رسیدن مذاکرات صورت می‌گیرد که در نتایج برجام در بن‌بست قرار گرفته است.» در ادامه حاصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

در سال ۲۰۱۵ دولت آقای روحانی و اواما با این اراده وارد مذاکرات شدند که توافق حاصل شود و مناقشه به پایان برسد. هر دو دولت با چنین برنامه‌ای وارد مذاکرات شده بودند. با این وجود در شرایط کنونی به نظر می‌رسد مسائلی بیرون از چارچوب برجام نیز در سرنوشت برجام تأثیرگذار است و اتفاقاتی در بیرون از چارچوب مذاکرات رخ می‌دهد که مسیر مذاکرات را تغییر می‌دهد و اجازه نمی‌دهد مذاکرات به نتیجه برسد. یکی از مهم‌ترین مسائلی که خارج از چارچوب برجام است وضعیت دوباره به نتیجه برسد و یا خیر. واقعیتی این است که پاسخ دقیق به این سوال در شرایط کنونی در حاله‌ای ابهام قرار دارد و نمی‌توان به صورت قاطع درباره آن اظهار نظر کرد.

چرا معتقدید کار برجام تمام شده است؟ در ظاهر طرفین مذاکره به یک بن‌بست رسیده‌اند. از یک طرف آمریکا عنوان می‌کند ایران طرحی برای پیشبرد برجام ندارد و آنچه مطرح می‌کند خارج از حوزه برجام است. این در حالی است که ایران آنچه مطرح می‌کند در چارچوب برجام است. مفهوم دیدگاه‌های مقامات آمریکا این است که ایران که حاضر نشده درباره نفوذش در منطقه و قدرت موشکی خود مذاکره کند و عنوان کرده خارج از برجام درباره موضوعات دیگر مذاکره نمی‌کند نباید در شرایط فعلی نیز خواسته‌هایی به جز محدوده برجام وجود داشته باشد. در نتیجه در شرایط کنونی برجام در بن‌بست قرار گرفته است. اینکه گفت‌وگوها و رایزنی‌های پشت پرده به چه میزان می‌تواند این بن‌بست را بشکند موضوعی است که در حاله‌ای از ابهام قرار دارد و به همین دلیل نیازمند گذشت زمان بیشتری است.

نخست وزیر اردن با اشاره به اینکه کشورش هیچگاه با ایران به عنوان یک منبع تهدید علیه امنیت ملی خود تعامل نکرده است، گفت: اردن خواهان روابط خوب با ایران است. بشر الخصاونه، نخست وزیر اردن در اظهاراتی گفت که هیچ‌گاه با ایران به عنوان یک منبع تهدید علیه امنیت ملی خود تعامل نکرديم. وی خاطر نشان کرد که آنچه شدت تهدیدات ایران علیه کشورهای همجوار می‌خواند، کاهش یافته است و ما نسبت به این امر خشنود هستیم. نخست‌وزیر اردن گفت که کشورش خواهان روابط خوب با ایران است. الخصاونه در ادامه گفت که روابط کشورش با عربستان تاریخی و ریشه‌دار است. پیش از این نیز آیمین الصفدی، وزیر خارجه اردن در حاشیه نشست وزرای خارجه اتحادیه عرب در بیروت در گفت‌وگو با روزنامه النهار در پاسخ به سوالی در خصوص اختلافات با ایران

ایران و آمریکا در سال ۲۰۱۵ تجربه چنین مذاکراتی را داشتند و رویکردی که دولت حسن روحانی و اواما در پیش گرفتند در نهایت به جایی رسید که برجام امضا شد. رویکردی که در شرایط کنونی دولت بایدن و رئیس‌ی در پیش گرفته دارای چه اشکالاتی است که تاکنون مذاکرات به نتیجه نرسیده است؟

در سال ۲۰۱۵ دولت آقای روحانی و اواما با این اراده وارد مذاکرات شدند که توافق حاصل شود و مناقشه به پایان برسد. هر دو دولت با چنین برنامه‌ای وارد مذاکرات شده بودند. با این وجود در شرایط کنونی به نظر می‌رسد مسائلی بیرون از چارچوب برجام نیز در سرنوشت برجام تأثیرگذار است و اتفاقاتی در بیرون از چارچوب مذاکرات رخ می‌دهد که مسیر مذاکرات را تغییر می‌دهد و اجازه نمی‌دهد مذاکرات به نتیجه برسد. یکی از مهم‌ترین مسائلی که خارج از چارچوب برجام است وضعیت دوباره به نتیجه برسد و یا خیر. واقعیتی این است که پاسخ دقیق به این سوال در شرایط کنونی در حاله‌ای ابهام قرار دارد و نمی‌توان به صورت قاطع درباره آن اظهار نظر کرد.

چرا معتقدید کار برجام تمام شده است؟

در ظاهر طرفین مذاکره به یک بن‌بست رسیده‌اند. از یک طرف آمریکا عنوان می‌کند ایران طرحی برای پیشبرد برجام ندارد و آنچه مطرح می‌کند خارج از حوزه برجام است. این در حالی است که ایران آنچه مطرح می‌کند در چارچوب برجام است. مفهوم دیدگاه‌های مقامات آمریکا این است که ایران که حاضر نشده درباره نفوذش در منطقه و قدرت موشکی خود مذاکره کند و عنوان کرده خارج از برجام درباره موضوعات دیگر مذاکره نمی‌کند نباید در شرایط فعلی نیز خواسته‌هایی به جز محدوده برجام وجود داشته باشد. در نتیجه در شرایط کنونی برجام در بن‌بست قرار گرفته است. اینکه گفت‌وگوها و رایزنی‌های پشت پرده به چه میزان می‌تواند این بن‌بست را بشکند موضوعی است که در حاله‌ای از ابهام قرار دارد و به همین دلیل نیازمند گذشت زمان بیشتری است.

آنچه مطرح می‌کند در چارچوب برجام است. مفهوم دیدگاه‌های مقامات آمریکا این است که ایران که حاضر نشده درباره نفوذش در منطقه و قدرت موشکی خود مذاکره کند و عنوان کرده خارج از برجام درباره موضوعات دیگر مذاکره نمی‌کند نباید در شرایط فعلی نیز خواسته‌هایی به جز محدوده برجام وجود داشته باشد. در نتیجه در شرایط کنونی برجام در بن‌بست قرار گرفته است. اینکه گفت‌وگوها و رایزنی‌های پشت پرده به چه میزان می‌تواند این بن‌بست را بشکند موضوعی است که در حاله‌ای از ابهام قرار دارد و به همین دلیل نیازمند گذشت زمان بیشتری است.

نخست وزیر اردن:

اردن خواهان روابط خوب با ایران است

گفت: همه ما خواهان روابط خوب با ایران هستیم و برای تحقق این مساله باید دلایل این تنش‌ها حل شود. ما بار دیگر از اینجا اعلام می‌کنیم که همواره خواهان گفت‌وگویی هستیم که تمام مسائل را شامل شود تا به هر حله ثبات و همکاری برسیم. وی در پاسخ به این سوال که وزرای کشورهای عربی در خصوص این مساله اختلاف نظر ندارند، تأکید کرد: در خصوص اولویت‌ها اختلاف نظری وجود ندارد به این معنا که همه ما در مساله ثبات و امنیت در کنار خلیج (فارس) می‌ایستیم و امنیت خلیج (فارس) بخشی از امنیت ماست. ما نمی‌گوییم که اختلافات ایرانی عربی وجود ندارد، بلکه وجود

سه‌شنبه

۱۴۰۱/۰۵/۲۱

۱۲ ذی‌الحجه ۱۴۴۳ / ۱۲ جولای ۲۰۲۲

armanmeli.ir

سال پنجم

شماره ۱۳۲۰

پادداشت

مذاکرات فرجام‌پیدانمی‌کند

مهدی مطهرنیا

تحلیلگر مسائل بین‌الملل مذاکرات احیای برجام به واسطه مقاومت «ثابت» ایران و آمریکا، مقاومت «وابسته» اروپا و «متغیر» مسکو و یکن به فرجام نهایی نزدیک نمی‌شود یا اگر نزدیک شود فرجام پیدا نمی‌کند؛ تا وقتی این وضعیت برقرار است در روند مذاکرات تغییری حاصل نخواهد شد. در میان کشورهای جهان که رویکرد و سیاست رئالیستی دارند مذاکره یک هدف برای رسیدن به اهداف است، مگر اینکه کاملاً راه‌های استفاده از مذاکره به عنوان یک ابزار کم هزینه بسته شود و مذاکره به اختلال در دستیابی به اصول و اهداف منجر شود، از آن جهت است که آمریکا میانه‌ی‌ها یا مذاکره مستقیم و غیرمستقیم با ایران را همواره پذیرفته است. اساسا در عرصه سیاست حرفه‌ای و نزد سیاستمداران انجام مذاکره یک رسالت تعریف شده سیاسی است اما زمانی که سخن از پایان مذاکره گفته می‌شود نشان دهنده ورود به فاز دیگری در عرصه ارتباط میان دو کشور یا دو جبهه در مقابل هم است. آمریکایی‌ها بر این باورند که ایران از مذاکره برای خرید زمان استفاده می‌کند، ایران هم معتقد است که آمریکا تضمین لازم برای ماندن در برجام را نمی‌دهد. معتقدم ایران و آمریکا در این شرایط در بحث هسته‌ای به یک مقاومت ثابت رسیده‌اند که در صورت ادامه این وضعیت نمی‌توان انتظار شکست یا گشایشی در روند داشت. آمریکا برجام را موسعی می‌خواند در حالی که ایران برجام را به بحث هسته‌ای محدود می‌داند و خواهان برداشته شدن همه تحریم‌ها علیه ایران حتی تحریم‌های حقوق بشری و تروریستی است. تحت تأثیر این وضعیت، میانه‌ی‌ها گرا فعال شده‌اند که خود به خود هزینه‌های توافق را افزایش می‌دهد. هیچ‌کس نمی‌تواند بگوید امید به مذاکره تعطیل اما می‌توان گفت این روندی که امروز شاهد هستیم، امید بسیار کم و نگرانی‌های زیادی را برای رسیدن به یک توافق به وجود آورده است. ایران و آمریکا به هیچ وجه حاضر به عقب نشینی از مواضع خود نیستند و ادامه این وضعیت شرایطی را ایجاد کرده است که دیگر نمی‌توانند عقب نشینی کنند. اروپا به دلایل داخلی و منطقه‌ای نمی‌خواهد برجام بی‌بهره فرجام باشد، اما از آنجا که مقاومت وابسته به آمریکا دارد در نهایت در زمین آنها بازی می‌کند. روسیه و چین هم از ابتدا مقاومت متغیر داشتند یعنی همواره از برجام برای گرفتن امتیاز از غرب به ویژه آمریکا استفاده می‌کنند. مذاکرات به واسطه مقاومت ثابت ایران و آمریکا وابسته اروپا و متغیر مسکو و یکن به فرجام نهایی نزدیک نمی‌شود یا اگر نزدیک شود فرجام پیدا نمی‌کند. در وین در زمستان گذشته مذاکرات یک گام به پایان کار نیاز داشت اما روسیه اشکال احیای برجام را معطل گذاشت. از این رو معتقدم تا وقتی این سطح از مقاومت در میز مذاکره در جریان است گفت‌وگوها با واسطه یا بی‌واسطه به جایی نمی‌رسد.

نگره

سخنگوی سازمان انرژی اتمی:

راه‌اندازی ۱۲۴مساله جدیدی نیست

رسانه‌های غربی شیطنت کردند

سخنگوی سازمان انرژی اتمی راه‌اندازی و دریافت محصول ۲۰ درصد از ماشین‌های ۱۲۴ را مساله‌ای جدید ندانست و گفت: این مساله پیشتر به آژانس اطلاع‌رسانی شده بود. کمالوندی سخنگوی سازمان انرژی اتمی در گفت‌وگوی رادیویی، در خصوص خبر منتشر شده درباره برداشت اورانیوم ۲۰ درصد گفت: در راستای قانون مجلس، سازمان تکالیفی دارد و برای رسیدن ظرفیت ۱۹۰ هزار سو در بازه‌های زمانی باید تعدادی ماشین به راه می‌انداختیم. راه‌اندازی تعداد زیادی ماشین در همین راستاست و بنابراین در تکلیف کوتاه مدت باید این تعداد ماشین را راه‌اندازی می‌کردیم. این مساله جدید نیست و در زمینه ماشین‌های «آر۶» نیز از مدت‌ها قبل به آژانس اطلاع‌رسانی کرده بودیم. وی در پرسشنامه تکمیلی، آژانس می‌تواند در میان اعضا اطلاع‌رسانی محدود کند و برای اطلاع‌رسانی رسانه‌ای منتشر نمی‌شود. البته بر اساس تجربه‌های قبل، این اطلاعات به سرعت در سطح بین‌الملل انتشار می‌یابد؛ البته نه بدین شکل که بگویند سه آتش «آی‌آر» راه‌اندازی شده؛ بلکه برای اطلاع‌رسانی یک‌از آتش‌ها را به صورت جداگانه اطلاع‌رسانی کرده و برای هر یک گزارشی از سوی آژانس و رسانه‌های غربی منتشر می‌شود. سخنگوی سازمان انرژی اتمی تصریح کرد: غربی‌ها با سوء استفاده، یک مقوله را در چندین مرحله اطلاع‌رسانی می‌کنند که شامل مراحل نصب و راه‌اندازی و برداشت می‌شود اما در اصل، همه این فرآیندها باید در یک خبر جای گیرد که غرب با شیطنت رسانه‌ای روندی سوء استفاده گرایانه را پی گرفته است. کمالوندی یادآور شد: ماشین پرفتنه «آی‌آر ۶» در فردو راه‌اندازی شده است و اورانیوم ۲۰ درصد به آن تزریق شده و محصول ۲۰ درصد برداشت می‌شود. بر اساس مجری طرف مقابل، بر اساس پاراگراف‌های ۲۶ و ۳۶ توافق - ایران این حق را دارد که به صورت جزئی یا کلی تعهدات خود را برای مدتی تعلیق نماید و ایران به همین اساس چنین کاری را انجام داده است. وی یادآور شد: هرگاه طرف مقابل به تعهدات باز گردد و همه را اجرائی کنند ایران نیز بلافاصله همه تعهدات خود را دقیقاً انجام خواهد داد. سخنگوی سازمان انرژی اتمی در زمینه روند همکاری‌های ایران با آژانس، گفت: یک مرحله پادمانی، دیگری پروتکلی و نظارت دیگر بر اساس برجام است.